

„Ви, що боїтеся Господа, вихваляйте Його. Не гидує Він і не гордує бідним у злиднях, й не відвертає лица свого від нього“...

І Мельхола, жінка теслі, що на одвірок спершись, стояла; і Ноема — ткаля, що з Мельхолою про весілля Юдитки, ковалівни, розповідали, що аж десять дівчат зі світильниками назустріч вийти мають, й інші сусідки, що вже вечерю подавали й вільну хвильку мали, — всі свою працю кинули й вибігли послухати Діну.

— Сусідоньки, рибоньки! Найшла ж я, знайшла, свою драхму: знайшла. Ось вона, ось.

— Сховай же ти її, горличко, на щастя.

— Але! Шкляні кільця в уші собі купи. Це ж так гарно! Коштують саме одну драхму.

— Йошуа має дуже гарнесенькі в своїй крамниці кільця й кульчики...

— Дитині купи солодощів. Ти ж бо ту драхму, немов на вулиці знайшла!

Істино, істино! Таки ж була згубила її начисто!...

Замислилась Діна, нічого не відповіла на добрі ради. Чого тільки не купила? Всього ж бо в хаті бракує...

— о —

Тієї суботи Діна вийшла з храму остання, провадючи за ручку Яель. Перечекала, поки відійшли всі сусідки, почекала, поки спустів храм. Оглянулась ще й ще: чи не дивиться хтось? Побачила лише в затинку сикомори напроти храму кілька рибалок з Генезарету, що оточували молодого Раббі Назаретського. Він, красний і світлий, схилившись, щось креслив ціпком на запорощеній землі, а учні уважно слухали.

Діна мерщій простягла руку й вкинула знайдену драхму до скарбонки, що висіла при вході в храм:

— Господи! Прийми в подяку за всі милости та за всю ласку Твою. Не погидуй, Господи, Ти, що даєш, відбіраєш і повертаєш знову!...

Обернулась і побачила простягнену білу-білу руку Вчителя Назаретського. І та рука, така біла, що ніби від неї йшли проміння світла, — здалося Діні, — благословила її та її щирю офіру, що дала вона від вбогости своєї.

||||||||||||

Лячерда Медина Челі.

Сповідь.

— ... Гріхи відпускає, неначе владу й над самим милосердям Всемогутнього має в своїх руках! І навіть ані не запитався, які ж саме були ті гріхи, при яких обставинах були поповнені, чи грішник щиро жалує й чи твердо вирішив знову в той гріх не власти...

Фарисей Еліят оглянув довірочну раду найближчих одно-

думців первосвященника Йосифа Каїфи й затримав очі на сонному, блідому, немов білим лоєм налитому обличчі Анни. На хвилину тиша запанувала в таємній первосвященниковій „кімнаті малих нарад“. Анна не підносила обресклих повік, лише беззвучно поворушив губами, немов би переживував щось, чого ніяк не міг проковтнути.

— Чи ж чувана це річ: відпускати гріхи, не вимагаючи від грішника, щоб той аж до пороку схилив обличчя своє, принизився перед волею Господною та визнав себе отверто найнегіднішим з негідних?! — тремтів обуренням Еліятів голос.

— Я не знаю, чи для розгрішення конечне пониження й самопониження... А особливо, як це здебільшого буває, — не щире, лише *pro forma*.

Еліят різко обернувся на спокійний голос Нікодема, ніби то доброго садукея, але знаного однак з того, що приймає й деякі звичай римські, читає й грішні твори поганських мудрців та на кожну справу має власну думку.

Стрункий, бадьорий, наймолодший з усіх Каїфових радників Нікодем більше скидався на араба з пустині, як на єрусалимського жида. На його красному, мов вирізбленому обличчі, просвічував ледви помітний усміх, захований під чорним блискучим вусом.

— То ж скажи мені, Еліяте, — спокійно продовжував Нікодем до фарисея, при звичаєного промовляти без дискусії, чи справді важніше є визнати свої провини, удаючи ницу покору, й враз, ще на порозі храму знати, що зараз до них повернешся, чи мовчки зобов'язатися не повторювати гріха, й дійсно його не повторити? Нас тут не чують вуха, не засвячені в таємниці Закону. То ж ми можемо...

— Лише мовчки думати про такі, незгідні з неомильним Законом речі, але і в цім покої не висловлюватись про це, — рівним, ніби мертвим голосом перервав Нікодема Анна, й підніс важкі повіки. Його маленькі гострі очі блиснули чорними іскрами.

Каїфа також простяг до промовця руку, щоб спинити його дальші слова, й проказав:

— Так чи інакше, але це тема не на сьогодні. Треба покvapитись. Мусимо ввіймати на гарячому того Пророка, що ось вже два роки підбурює народ. Треба поважних фактів, щоб поставити його прилюдно перед синедріон.

— А синедріон вже най знайде Його вину...

— І осудить... — додав чи то іронічно, чи зі смутком Нікодем, не підносячи голови.

— І осудить, — притакнув Каїфа. — Як осудить кожного, хто сперечатиметься з Законом.

— Де тепер саме перебуває той Ісус? — повернув голову до Еліята Анна.

— Напевне сказати не можу, бо ж він увесь час переходить з місця на місце. Але, гадаю, не далі десь, як у двох-трьох перегонах від Єрусалиму. Бо ж сьогодні опівдні бачили його учнів у місті.

— Хто бачив ?

— Митник Еримаф брав з них податки. Заплатили доброю монетою, яку ніби то знайшли в рибі

— І чому оте „ніби-то“ ? — з терпкістю запитав Нікодем, але ніхто йому не відповів.

— Хіба ж Еримаф — наш?

— Наш, чи не наш, я того напевне сказати не можу, але ж напевне скажу, що Еримаф ніколи не збреше. Людина побожна і чесна на вдивовижу, дарма, що митник. За те його вважають за дивака, — знову озвався Нікодем.

— Ні, за дивака його вважають тому, що він пнеться давати приклади янгольського життя на землі, — глузливо скривив уста Еліят.

— Судиш за грішність, знов судиш за праведність, — напів з жалем, напів з докором похитав головою Нікодем і повернувся до вікна.

— Бо ж нема праведних перед лицем Господа, — відрубав фарисей. — І янголи перед Ним не устояли в чистоті; деякі й впали. Воля Його скидає й сяючі зорі з неба...

— Так, так, — тихо, немов для себе відказав, не обертаючись Нікодем. — Ми знаємо Бога лише такого, що карає, нищить і мстить...

І знову рада не почула його немилото зауваження.

— Так я кажу, — промовив по павзі Анна, — що час поспішити, а тому треба негайно приставити певних і розумних та спритних людей, щоб доглядали кожного кроку Ісуса Назарейського та пильнували кожного його слова. Ми й так занадто вже довго затягали....

—о—

Тремтячою рукою замикав двері своєї домівки Еримаф. Незрозумілий неспокій обважнив його чисту душу. Відчував, ніби порохом з вулиці припорошило її, а тим часом не міг пригадати, з чого саме відчуває цілий вечір таку терпкість. Згадував увесь минулий день. Трьом згодився почекаати з даниною, бо ж таки вони справді не мали чим платити. Одній вдові позичив з власних на заплату. Кільком старанно перевірів їхні платіжі й одному повернув перебір. За старого Сафатію ходив клопотатись у судді, й суддя признав хибу.

Еримаф згадував одного по одному всіх тих, що з ними мав сьогодні до діла, немов повторював крок за кроком перейдений день. Що ж злого зробив сьогодні, що має такий гніт на душі?!... Так тяжко йти стежкою праведною, так тяжко вратуватись від пасток спокусителя!... Що ж бо, Господи, він сьогодні учинив лихого, аж потемніла його душа?!...

Світляною росою заблищала думка: згадав радісно про святого Божого Пророка з Назарету. Це ж Ісус говорив про верблюда, якому тяжко просунутись крізь вузьку хвірточку, званою „вухом голки“, що нею пропускали вночі запізнілих прихожих до міста. Але світло, що осяяло Еримафову душу при згадці про

Ісуса, враз укрилося тінню, бо ж згадав, як приймав сьогодні від учнів Його чудесно знайдену данину і розповів кільком про це диво. І навіщо він казав про те кожному? А головне, Мардохаві, прихвостневі Еліятовому? Як же не згадав одразу, що Еліят однодумець Каїфи, якому Вчитель, мов сіль в оці?!...

Ці думки прийшли Еримафові в голову, коли він уже підходив до храму, куди мав щоденну путь на кінці дня. Храм був порожній, тьмяно освітлений. Еримаф занурився в посвятну тишу й заповнений виром побожних думок, не знав, чи в безмежність Вічного, чи в нестерпність власної душі — частинки того Вічного, — поринає він.

З моливної екстази повернули його до буденного життя досить голосно промовлені близько нього слова. У лункій тиші масивних склепінь великого храму звучали вони повно й соковито, розколісані тремтливими вібраціями луни, що відбивалась від високих стін святині, в які вдарялись, мов розплескані хвилі прибою. Митник не міг не чути їх навіть проти власної волі. Молитовний настрій відлетів геть. Еримаф підніс спущену на груди голову й враз пізнав голос Еліятів.

Фарисей стояв посеред храму в проміні центрального світильника, немов облитий ясним світлом, що струмилося по його пишній одежі. Він кілька разів погірдливо поглянув на покірливу постать митника, й той вигляд покори налив його серце почуттям своєї вищости. Бо ж він, Еліят, напевне не має причини так упокорюватись, тому що він не несе такого понижуючого людську гідність обов'язку, як здирання податків, не має такого звуженого кола інтересів, які всі обертаються лише довкруги грошей, рахунків, суперечок, лайок, ошуканства та крутіства... Звісно, наслуховавшись за день стільки прокльонів та лайки за своє здирництво, скільки сам налякав та ошукав платильників, мусить оттакий мізерний митник, увесь вкритий порохом та гріхами, впасти на плити святині, не сміючи очей підвести вгору! Тим часом його, Еліятові дні, цілком наповнені лише Святим Законом, наукою про речі Божі, дбайливістю про збереження Божих заповітів. Як це життя вже само по собі очищує його душу, наповнює вдячністю до Господа, якого він майже бачить у високоствях!

— Ах, Всемогутній! Дякую тобі, що я не такий, як інші люди... Здирщики, неправедні... хоч як і от сей митник...

Еримаф чув кожне слово. Та ж з глибини його душі випливали інші слова й покривали фарисейські.

„Блаженні плачущі... Блаженні прагнучі правди“...

І схиливши голову мало не до самих плит, промовив у серці своєму:

— Господи! Ти чуєш, що говорить про мене чоловік сей. Це — чиста правда! Негідний я, здирщик і неправедний... Та ж будь милостив до мене, грішного!...

